

А. Н. САМОЙЛЕНКО
г. Николаев

ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ ЭЛЕКТРОННОЙ ПЕДАГОГИКИ И ЕЕ ОСОБЕННОСТИ

В статье рассмотрен процесс становления электронной педагогики и ее особенности. Определены исторические переходы к информационному обществу, сопровождающиеся радикальными изменениями в сфере образования и построенные на основе использования средств информационных и коммуникационных технологий. Описаны четыре уровня анализа в электронной педагогике, которые позволяют всесторонне исследовать педагогические явления и процессы, а также делать выводы об их содержании и специфике функционирования. Раскрыты основные принципы электронной педагогики и сформулированы некоторые ее проблемы, которые являются актуальными на сегодняшний день.

Ключевые слова: электронная педагогика, историческое становление электронной педагогики, обучение, информационно-образовательная среда.

Стаття надійшла до редколегії 30.01.2015

УДК 378.147

I. В. СЕРЕДА

м. Миколаїв

sereda_iv71@mail.ru

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ДО ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті досліджено шляхи підвищення ефективності професійно-педагогічної підготовки майбутнього викладача-філолога засобами технологій педагогічної освіти. Сформульовано організаційно-педагогічні умови підготовки майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти на етапі навчання в магістратурі. Визначено загальну логіку проведення дослідницької роботи з розкриттям змісту 4-х основних етапів дослідження. Запропоновані очікувані результати.

Ключові слова: професійно-педагогічна підготовка, майбутній викладач-філолог, технології педагогічної освіти, організаційно-педагогічні умови підготовки майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти.

Стратегія розвитку національної системи освіти формується відповідно до сучасних інтеграційних і глобалізаційних процесів, вимог переходу до постіндустріальної цивілізації. Якісна освіта розглядається сьогодні як необхідна умова забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства [3]. З огляду на це набуває актуальності пошук ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг, апробації та впровадження інноваційних педагогічних систем і технологій, які забезпечать високий рівень професійної компетентності майбутнього фахівця і, як результат, його конкурентоспроможність на сучасному світовому ринку праці.

У першу чергу, це стосується підготовки майбутнього викладача, та зокрема викладача філологічних дисциплін. Адже саме він ви-

ступає провідником української чи іноземної мови та культури, поширювачем гуманістичної системи цінностей, сприяє формуванню в студентів цілісної картини світу, комунікативної компетентності, критичного мислення. Суспільство потребує підготовки фахівців нової генерації, здатних формувати та розвивати в громадян спроможність до самостійного продуктивного вивчення мов як засобу самореалізації та пристосування до динамічних умов життя.

Підготовка майбутнього викладача філологічних дисциплін здійснюється на основі Закону України «Про вищу освіту» (2014), Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр., Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 р., Концепції розвитку освіти України на період

2015–2020 рр., державних стандартів підготовки магістрів-філологів з урахуванням основних положень Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти. Сучасний викладач-філолог у процесі професійно-педагогічної підготовки має сформувати цілий комплекс компетенцій: соціально-особистісних, загальнонаукових, інструментальних та професійних.

Компетентність майбутнього викладача філологічних дисциплін щодо застосування технологій педагогічної освіти дозволить йому максимально інтегрувати в своїй діяльності професійні знання та вміння, сформовану гуманітарною освітою гуманістичну систему цінностей, а також психолого-педагогічні основи викладацької діяльності та її технологічні аспекти.

Підготовка філологів у системі вищої освіти розглядалася вченими в контексті діалогу культур та цивілізацій (В. Біблер, Н. Бориско, Ю. Ємельянов, А. Сахаров та ін.), на рівні шляхів, способів, методів засвоєння іншомовної культури (Г. Волков, Ю. Пассов, Г. Кітайгородська та ін.), на основі інтегративного підходу (Г. Борозенець, І. Крестинський, О. Протасова, І. Румянцева, О. Шавенков та ін.), формування професійної компетентності та її окремих складників (В. Баркасі, Л. Бродська, С. Будак, Т. Колодько, Н. Щерба), професійної культури та розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів іноземних мов (Я. Черньонков, С. Хмельковська), професійної підготовки майбутніх учителів української мови та літератури (О. Семенов, Г. Клочек).

Педагогічною наукою накопичено певний досвід із вивчення теорії та практики технологічного підходу в освіті. Він пов'язаний із фундаментальними та прикладними дослідженнями щодо розвитку та впровадження найбільш відомих і перспективних педагогічних технологій таких учених, як В. Беспалько, М. Гриньова, В. Кларин, Н. Наволокова, О. Пехота, І. Підласий, Г. Селевко, Н. Шуркова та ін. Окремі технологічні аспекти підготовки майбутнього вчителя-філолога досліджували О. Артеменко, Н. Волошина, О. Дуплійчук, Т. Семенюк, А. Ситченко, І. Соколова, В. Шуляр.

Сьогодні освіта України відходить від тотальної уніфікації та реформується на заса-

дах демократизму, національної спрямованості, гуманізації, особистісної та суб'єктної орієнтації, технологізації. У сучасних наукових дослідженнях активно розглядаються особливості розвитку вищої освіти, у тому числі й університетської (В. Кремень, О. Савченко, О. Глузман, Т. Левченко, В. Бабак та ін.), проблеми її гуманізації та гуманітаризації (І. Зязюн, Г. Балл, Є. Барбіна, В. Доній, В. Зайчук, Т. Койчева, В. Кузнецова, Н. Ничкало та ін.); формування творчої, соціально активної особистості (Н. Кічук, С. Сисоєва, В. Федяєва).

Проте лише невелика кількість праць присвячена проблемам підготовки магістрів. Зокрема Г. Дейвіс аналізує особливості магістерських ступенів у Європі, О. Зіноватна розглядає проблеми модернізації філологічної освіти магістерського рівня України в контексті адаптації американського досвіду, Г. П'ятакова порівнює особливості підготовки магістрів філології в Україні та Польщі, В. Базова досліджує підготовку викладачів іноземних мов в університетах Німеччини та деякі інші.

У теорії та практиці вищої школи донині недостатньо вивчено сутність та зміст підготовки майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти, особливості формування його технологічної компетентності відповідно вимогам галузевого стандарту та сучасної освітньої стратегії. Тому метою статті є визначення організаційно-педагогічних умов підготовки майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти на етапі навчання в магістратурі.

Підготовка магістрів філології в Україні відбувається в умовах модернізації системи освіти, перебудови її структури та змісту, удосконалення діючих програм, підготовки нових курсів і спецкурсів, формування сучасних механізмів визначення рівня якості освіти, які б відповідали сучасним світовим стандартам, рівню кваліфікації випускника та сприяли формуванню основних професійних компетенцій.

Метою нашого дослідження визначено обґрунтування шляхів підвищення ефективності професійно-педагогічної підготовки майбутнього викладача філологічних дисциплін засобами технологій педагогічної

освіти. Для її досягнення поставлено такі завдання:

- виявити сутність та особливості підготовки майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти;
- виявити якісні показники та критерії рівнів готовності майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти у викладацькій діяльності;
- обґрунтувати організаційно-педагогічні умови підготовки майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти;
- розробити методичне забезпечення підготовки майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти на етапі навчання в магістратурі.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що формування готовності майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти як важливої передумови для досягнення якісної викладацької діяльності в університеті може бути реалізоване в разі створення таких *організаційно-педагогічних умов*:

- зміни акцентів професійно-педагогічної підготовки майбутнього викладача-філолога в магістратурі в напрямі її гуманізації та технологізації в межах компетентнісного підходу відповідно вимогам галузевого стандарту та сучасної освітньої стратегії;
- розробки відповідних тем у змісті навчальних курсів «Педагогіка і психологія вищої школи», «Болонський процес і вища освіта України», «Технології педагогічної освіти»;
- впровадження в методiku викладання педагогічних дисциплін у магістратурі сучасних технологій педагогічної освіти: інтерактивних, розвитку критичного мислення, інформаційно-комунікаційних, педагогічного проектування та колажування, кейс-технологій, контекстного навчання, професійного саморозвитку та ін.;
- набуття майбутніми викладачами філологічних дисциплін у ході стажування досвіду застосування технологій педагогічної освіти під час підготовки та проведення різних форм навчальних занять і позааудиторної роботи.

Дослідження проводитиметься у чотири етапи протягом 2014–2017 років. *На першому етапі (2014 р.)* нами здійснено аналіз сучасних підходів до теорії та практики підготовки майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти. Виявлено існуючі щодо цього протиріччя у вітчизняній системі освіти та визначено ступінь актуальності цієї проблеми. Виявлено існуючі наукові підходи щодо технологізації вищої педагогічної освіти та визначення провідних тенденцій. Розроблено та обґрунтовано науковий апарат дослідження: об'єкт, предмет, мету, гіпотезу та завдання. Окреслено основні етапи та здійснено підбір відповідних методів дослідження.

На другому етапі (2015 р.) визначитиметься існуючий стан підготовки майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти в умовах сучасного ВНЗ (на базі МНУ імені В. О. Сухомлинського). Буде виявлено вихідний рівень готовності майбутніх викладачів до застосування технологій педагогічної освіти за допомогою розробленого комплексу діагностичних засобів (анкети, тести, контрольні роботи). На основі отриманих результатів буде розроблено й обґрунтовано теоретичну модель підготовки майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти. Взято участь у розробці програми та навчально-методичного забезпечення спецкурсу для магістрантів «Технології педагогічної освіти» з урахуванням специфіки філологічного напрямку підготовки.

На третьому етапі (2016 р.) здійснюватиметься експериментальна перевірка моделі підготовки майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти. Будуть створені відповідні організаційно-педагогічні умови в процесі реалізації магістерської підготовки, діяльності Центру технологій педагогічної освіти, Музею-лабораторії «Педагогічна освіта Миколаївщини». Результати будуть обговорені на науково-практичних конференціях, семінарах, опубліковані у фахових виданнях.

На четвертому етапі (2017 р.) буде проведено контрольний зріз після завершення

формульованого етапу експерименту та виявлено рівень готовності до застосування технологій педагогічної освіти в магістрантів експериментальних та контрольних груп. Планується порівняльний аналіз результатів експерименту, внесення коректив у формулювання теоретичних понять і положень, систематизація та узагальнення дослідницького матеріалу. Будуть сформульовані висновки дослідження, розроблені відповідні методичні рекомендації та підготовлено підсумковий звіт. Позитивні результати дослідження буде впроваджено в масову практику підготовки магістрантів філологічних спеціальностей ВНЗ.

Отже, наукова новизна дослідження полягатиме в тому, що вперше буде визначено сутність та особливості підготовки майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти; будуть обґрунтовані організаційно-педагогічні умови підготовки майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти; буде виявлено якісні показники та критерії рівнів готовності майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти у викладацькій діяльності.

Очікуване практичне значення одержаних результатів полягатиме, на наш погляд, у збагаченні процесу педагогічної підготовки майбутнього викладача під час навчання в магістратурі технологіями педагогічної освіти; розробці відповідних тем та завдань у програмах курсів «Педагогіка і психологія вищої школи», «Технології педагогічної освіти»; розробці методичного забезпечення підготовки майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій

педагогічної освіти на етапі навчання в магістратурі; підготовці розділів для навчально-методичного посібника «Технології педагогічної освіти» та монографії «Підготовка майбутнього викладача до застосування технологій педагогічної освіти».

Теоретичні висновки та експериментальні дані, отримані в ході дослідження, сприятимуть створенню цілісної науково-педагогічної системи та відповідних методичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності магістерської підготовки. Окреслені показники та умови підготовки дадуть можливість більш цілеспрямовано та свідомо керувати цим процесом на етапі навчання в магістратурі.

Список використаних джерел

1. Клочек Г. Вища літературна освіта в контексті Болонського процесу / Г. Клочек // Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2005. – № 9–10. – С. 100–127.
2. Національна стратегія розвитку освіти України на 2012–2021 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.meduniv.lviv.ua/files/.../nats_strategia.pdf
3. Семенов О. М. Сьогодення філологічних професій: соціальне замовлення чи реалізація особистісних потреб / О. М. Семенов // Вісник Черкаського університету (Серія: педагогічні науки). – Черкаси : вид-во ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2010. – Вип. 186. – С. 135–139.
4. Середа І. В. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій у Миколаївському державному університеті імені В. О. Сухомлинського / І. В. Середа, О. М. Пехота // Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення, перспективи розвитку. – К. : Знання України, 2010. – С. 254–268.
5. Середа І. В. Суб'єктно орієнтована педагогічна підготовка майбутнього викладача як засіб професійного саморозвитку / І. В. Середа // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського: збірник наукових праць / за ред. В. Д. Будака, О. М. Пехоти. – Випуск 1.43 (92): Технології педагогічної освіти. – Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2013. – С. 27–31

I. V. SEREDA
Mykolaiv

PREPARATION OF FUTURE PHILOLOGY TEACHERS TO USING PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES

The article explores ways to improve professional and pedagogical training of future teachers, philologists means technology teacher education. Formulated organizational and pedagogical conditions of preparation of the future teacher of philological disciplines to use technology teacher education at the stage of master degree. Determined by the general logic of the research to the disclosure of the contents of the 4 main stages of the study. Proposed the expected results.

Key words: professional pedagogical preparation, the future teacher-scholar, teacher education technology, organizational and pedagogical conditions preparation future teachers of philological distsiplin to use technology teacher education.

И. В. СЕРЕДА

г. Николаев

ПОДГОТОВКА БУДУЩЕГО ПРЕПОДАВАТЕЛЯ ФИЛОЛОГИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН К ПРИМЕНЕНИЮ ТЕХНОЛОГИЙ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье исследуются пути повышения эффективности профессионально-педагогической подготовки будущего преподавателя-филолога средствами технологий педагогического образования. Сформулированы организационно-педагогические условия подготовки будущего преподавателя филологических дисциплин к применению технологий педагогического образования на этапе обучения в магистратуре. Определена общая логика проведения исследовательской работы с раскрытием содержания четырех основных этапов исследования. Предложены ожидаемые результаты.

Ключевые слова: профессионально-педагогическая подготовка, будущий преподаватель-филолог, технологии педагогического образования, организационно-педагогические условия подготовки будущего преподавателя филологических дисциплин к применению технологий педагогического образования.

Стаття надійшла до редколегії 11.02.2015

УДК 378

М. М. СІДУН

м. Мукачево

vsidun@mail.ru

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ТЕСТУВАННЯ

У статті визначено загальні аспекти розробки методики тестування майбутніх викладачів для формування рівня мовленнєвої компетенції в говорінні англійською мовою. Автором також встановлено ознаки тесту, що відрізняють його від нетестового завдання. З'ясовано сутність і роль тестового контролю в умовах кредитно-модульної системи, виокремлено фактори, що зумовлюють ускладнення тестового контролю говоріння та сформульовано основні вимоги до розробки тестових завдань.

Ключові слова: тестування, тестовий контроль, мовленнєва компетенція в говорінні.

Відповідно до сучасної освітньої концепції вищої школи мета навчання іноземної мови майбутніх викладачів у формуванні розвитку особистості, здатної і брати участь у міжкультурній комунікації, і навчати їй. Це означає, що випускник мовного спрямування повинен вільно володіти англійською мовою як засобом спілкування в різних ситуаціях, тобто такою мірою, яка необхідна для активної професійної та суспільної діяльності, самостійної роботи над підвищенням свого професійного та культурного рівня. Методика організації тестування майбутніх викладачів щодо рівня сформованості мовленнєвої компетенції в говорінні англійською мовою як засобу контролю за результатами навчання іншомовного мовлення є актуальною, оскільки роль контролю в навчальному процесі зростає в умовах кредитно-модульної системи.

Посилення ролі контролю в процесі навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах зумовлено входженням системи вищої освіти в Болонський процес та введенням кредитно-модульної системи, що передбачає безперервний контроль знань студентів і потребує застосування нових відповідних методик контролю з урахуванням загальноєвропейських рекомендацій. Із введенням кредитно-модульної трансферної системи вся процедура контролю потребує перегляду: проблема перерозподілу часу, зміна об'єктів контролю, введення нових технологій, зокрема тестових. Отже, проблема періодичного оцінювання говоріння як виду мовленнєвої діяльності студентів стає одним з основних компонентів методичної системи курсу практики англійського усного та писемного мовлення та однією із центральних у загальному комплексі наукових досліджень [1, 44; 2, 57; 3, 58].